

Kwaliteitskaart *spelling leren*

Dolf Janson

Vooraf

Het gebeurt regelmatig dat leerlingen de methodetoetsen voor spelling wel goed maken, maar uitvallen op de LOVS-toets en/of in de toepassing van spelling buiten de spellingles. Vaak is dat te herleiden tot een verkeerde didactiek en niet-effectieve manieren van oefenen. Daarom heb ik een Kwaliteitskaart Spelling gemaakt, waarin ik wat tips op een rij heb gezet, die hierbij kunnen helpen.

De ervaring leert dat het lezen van deze tips meestal niet genoeg is om het spellingonderwijs om te gooien, maar het helpt wel om bewust te worden dat dingen anders moeten. Natuurlijk ben ik graag bereid om scholen hierbij te ondersteunen.

Dolf Janson

M 06 2505 1951
E d.janson@aps.nl

Tips voor effectiever spellingonderwijs

Tip 1 Zorg ervoor dat spelling leren begint met horen en niet met zien!

Toelichting:

De kern van het leren van de correcte spelling is dat je een woord in gedachten hebt, of hoort van een ander, en dat je er achter moet komen hoe je die klanken vertaalt in letters.

Dat betekent: nooit beginnen met een woord op het bord. Visuele aanbieding verhindert kinderen te doorzien wat er te leren is. Kinderen moeten eerst ontdekken wat van een bepaalde spellingcategorie het kenmerk is. Pas als ze doorhebben waardoor dit type woorden anders is dan andere woorden, of anders is dan je misschien zou denken, kunnen zij daarmee gericht oefenen.

Met andere woorden: zorg dat de kinderen het probleem (her)kennen, voordat ze de oplossing (het spellingvoorschrift) aangeboden krijgen.

Tip 2 Geef inhoudelijke instructie en denk hardop voor

Toelichting:

Nadat de kinderen met elkaar besproken hebben welke kenmerken en mogelijke valkuilen met een categorie woorden verbonden zijn, brengt u het kenmerk van de categorie zelf helder onder woorden.

Een effectieve manier om de kinderen duidelijk te maken hoe dat herkennen van deze categorie dan gaat, is hardop denken en zo de mogelijke keuzes langslopen. De kinderen leren zo dat correct leren spellen een kwestie is van keuzemogelijkheden (op het gehoor!) herkennen en vervolgens steeds de juiste keuze doen.

Kinderen die via overschrijven spelling leren zijn zich van die keuzemogelijkheden onvoldoende bewust, doordat zij altijd de oplossing al voor zich zien.

Tip 3 Volg de juiste stappen bij het aanleren van een nieuwe categorie

Toelichting:

Spellen begint altijd met **horen**: wat is het woord? Wie het woord niet herkent, kan het ook niet even vasthouden en heeft geen aanknopingspunten voor de volgende stappen.

Na het horen komt het kunnen **onderscheiden**: korte woorden in klanken, langere woorden in klankgroepen (nb niet in *lettergrepen*, want er zijn geen letters, die moeten de kinderen juist gaan opsporen!). Belangrijk is ook de klankgroep met de klemtoon te herkennen: veel afspraken zijn in het Nederlands gebaseerd op de plaats van de klemtoon.

In de derde stap moeten de kinderen gaan **herkennen** wat twijfelpunten of mogelijke valkuilen zijn. Anders gezegd in deze fase moeten de kinderen leren herkennen waar keuzes gemaakt moeten worden en waar er geen twijfel is of hoeft te zijn. In het vervolg van die herkenning moeten de kinderen leren wat ze

moeten doen om tot de goede keuze te komen: een regel toepassen, een patroon herkennen, vergelijken met andere woorden, of misschien toch even opzoeken.

Daarna volgt pas het **opschrijven** en tenslotte de **controle** of er nu het woord staat dat je bedoelde. (zie schema hieronder!)

fase	kernactiviteit	oefenen	instructie-aspecten	aandachtspunt voor de leerlingen	extra
1	Horen (denken)	Nazeggen (stil uitspreken); (even) kunnen onthouden	(Her)ken je dit woord? Wat zijn lastige klanken / klankcombinaties om te herkennen / uit te spreken? Wat maakt ze lastig? Welk woord klinkt ook zo?	Goed uitspreken; wat zijn moeilijke klanken?	woordenschat
2	Onderscheiden (auditief)	Opeenvolgende fonemen herkennen en kunnen benoemen; bij samengestelde woorden (eerst) de klankgroepen (of betekenis-volle woorddelen) herkennen en benoemen.	Welke medeklinker(s) hoor je vooraan / achteraan; hoor je korte of lange klank(en)? Maak de klankgebaren erbij. (bij samengestelde woorden:) Klap het woord: hoeveel stukken hoor je? Waar hoor je de klemtoon? Hoor je bekende stukken? Waar?	Hoor ik de goede volgorde? Hoor ik ze allemaal? (niet teveel en niet te weinig) Hoor ik waar de klemtoon is?	
3	Herkennen / identificeren	Hoor ik klanken of klankcombinaties waarbij ik speciaal moet opletten? Moet ik een regel toepassen? Zijn er letters nodig die ik niet hoor of letters niet nodig die ik wel hoor? Is het een woord uit het Engels of het Frans? Weet ik (nog) hoe ik achter de schrijfwijze van die moeilijke letters kan komen? Is er een hoofdletter nodig hier?	Zou je dit woord kunnen schrijven zoals je het hoort? Welk stukje van dit woord zou wel eens anders geschreven kunnen worden dan je op het eerste gehoor denkt? Zijn er stukjes in dit woord die je doet denken aan een regel of aan een ander woord dat je al kent? [Verder de specifieke instructie die bij een bepaalde moeilijkheid hoort]	Herken ik dit woord? Herken ik stukjes uit dit woord? Moet ik hier een regel toepassen? Hoort hier een verhaal bij? Ken ik zoiets al uit andere woorden? Enzvoort	
4	Opschrijven	Goed opletten dat ik alles wat ik heb herkend en bedacht ook zo opschrijf; ik moet alle letters duidelijk herkenbaar schrijven.	Wat zouden vergissingen kunnen zijn bij het opschrijven? Weet je (nog) wanneer een woord met een hoofdletter moet?	Zie ik het voor me? Opletten dat ik alle struikelpunten goed doe.	
5	Controleren	Staat er nu wat ik heb gehoord / gedacht? Heb ik de juiste kenmerken herkend?	Lees precies wat je hebt geschreven. Klopt het, geen vergissingen gemaakt? Duidelijk leesbaar?	Heb ik nu aan alles gedacht? Klopt wat er nu staat?	

Tip 4 Gebruik in de hele school dezelfde termen en regels

Toelichting:

Praten over spelling vraagt om 'vaktaal'. Vaak wordt in de spellingmethode voor termen gekozen. Ga dan altijd na of die kloppen met de termen in groep 1/2 en in de aanvankelijk leesmethode.

Zo zijn de termen *klankgroep*, *klankdeel* en *klankvoet* synoniemen, maar is het niet handig om ze door elkaar te gebruiken. De term *lettergreep* is niet toegestaan (zie tip 3), gebruikers van Zin in Taal moeten dat vervangen. Regels zijn er in allerlei varianten. Spreek af welke variant u in **alle** leerjaren gaat gebruiken. Daarop mag rt-materiaal (bv. Spelling in de lift) geen uitzondering zijn!

Ieder teamlid moet bij zichzelf nagaan welke termen en regels door de jaren heen zijn meegenomen (Wie gebruikt nog 'Jantje Snoeper'?).

Voorbeeld: *Hoor je aan het eind van de beklemtoonde klankgroep een lange klank, dan schrijf je die klank maar met één letter.*

Tip 5 Laat (alleen) oefenen wat de kinderen nodig hebben om zich de categorie eigen te maken

Toelichting

Dat lijkt vanzelfsprekend, maar dat is het in de praktijk niet. Oefenen moet zijn gekoppeld aan de fasen van leren spellen. Wie het moeilijk vindt bepaalde klanken te herkennen, moet misschien eerst oefenen met fase 1. Wie een woord niet goed kan analyseren, zal moeten oefenen met fase 2. Kunnen alle kinderen de klemtoon horen?

Wie het lastig vindt om te herkennen of een woord bij een bepaalde categorie hoort, zal daarmee moeten oefenen. Dat leren ze natuurlijk alleen als ze ook woorden krijgen aangeboden die qua klank erop lijken. Wie –ng moet herkennen, kan in de war raken met –n, –m of –nk. Dat vraagt om reactieoefeningen, waarin het tempo steeds verder wordt opgevoerd.

Het herkennen van hoofdcategorieën als 'weetwoorden' en 'regelwoorden' is voor de kinderen een overbodige tussenstap. Het gaat er immers om dat zij aan de klanken, klankcombinatie of klankgroep herkennen wat ze daarbij moeten kiezen. Zo is het genoeg dat zij de /ij/ herkennen, om te verbinding te kunnen leggen met het ij-verhaal. Eerst moeten benoemen dat het een weetwoord is, leidt alleen maar af.

Overschrijven is de minst effectieve manier van oefenen. Wie laat oefenen met overschrijven, zou ook een overschrijfpdracht moeten geven als toets, anders is het niet eerlijk...

Tip 6 Geef doelgerichte oefeningen als de leerlingen toe zijn aan automatiseren.

Toelichting:

Nadat met name de eerste drie fasen zijn geoefend en de kinderen zich zeker genoeg voelen om de categorie te herkennen, kan het oefenen worden gericht op verder automatiseren. Wie (een categorie) woorden heeft geautomatiseerd hoort of denkt het woord en schrijft het dan direct op. Om zover te komen is de volgende oefening behulpzaam:

- a. zeg het woord (eventueel nadat het in een zin is gepresenteerd)
- b. geef even denktijd

- c. laat het woord in een flits zien (op een kaartje of op het digibord)
- d. laat het woord opschrijven
- e. zeg het woord en laat het tegelijk weer zien, zodat controle mogelijk is.

Deze aanpak is zo effectief doordat de kinderen starten met luisteren, de kans krijgen dat klankbeeld in gedachten aan letters te koppelen (in het werkgeheugen), terwijl ze vervolgens direct feedback krijgen door het woord in een flits te zien. Daarmee wordt hun keuze bevestigd of direct gecorrigeerd. Zo slijpt de koppeling van klankbeeld en letterbeeld (als een geheel en niet als losse letters) in. Na het opschrijven volgt een tweede feedbackmoment, zodat het woord correct naar het lange termijn geheugen kan worden doorgestuurd.

Tip 7 Leer klankgebaren aan en laat zinvolle geheugensteuntjes bedenken

Toelichting:

Er bestaan bij alle klanken zg. klankgebaren. Er zijn verschillende varianten. Met name de gebaren van José Schraven (*Zo leren kinderen lezen en spellen*) verwijzen ook naar de lettervorm. Dat blijkt een goed geheugensteuntje voor kinderen die moeite hebben met het onthouden van de klank-teken-koppeling. Zie ook: <http://www.onderwijsgek.nl/KLANKGEBAREN.pdf>, waar alle gebaren worden voorgedaan.

Daarnaast kan het helpen als kinderen voor zichzelf manieren verzinnen om (delen van) woorden te onthouden. Ezelsbruggetjes zijn altijd persoonlijk, al kunnen kinderen elkaar wel op een idee brengen. Er zijn genoeg volwassenen die een woord als /twalet/ nog steeds letterlijk als toilet uitspreken om te weten of ze eerst de o of eerst de i moeten opschrijven.

Het blijkt, zeker voor minder sterke spellers, motiverend om dergelijke ezelsbruggetjes in een eigen opzoekboekje te laten opschrijven en bij twijfel te mogen raadplegen. Het aardige is dat je dat opzoekboekje alleen maar kunt raadplegen als je weet wat je twijfelpunt is. Dat stimuleert om fase drie goed te oefenen.

Tip 8 Gebruik coöperatieve oefenvormen om alle kinderen actief te maken in de les.

Toelichting:

Doordat de start steeds auditief is en de volgende stappen (eerst onderscheiden en dan herkennen) steeds gekoppeld zijn aan horen, moet het oefenen mondeling gebeuren. Het meest effectief is dan werken in tweetallen. Door samen te werken kunnen de kinderen elkaar woorden noemen, elkaar feedback geven op de reactie van de ander. Ook zijn ze gedwongen hun manier van herkennen onder woorden te brengen en goed na te gaan of ze samen de correcte redenering volgen en de juiste keuzes maken. Dat blijkt een werkzame manier van oefenen, die meehelpt de categorie goed te onderscheiden en vast houden. Deze aanpak draagt er ook toe bij dat elk kind zich eigenaar gaat voelen van het oefenresultaat. Daardoor is deze intensieve manier van samen oefenen een belangrijke bijdrage aan de generalisatie naar nieuwe woorden en het

opbouwen van een spellingbewustzijn. Dat maakt ook dat het leereffect duurzamer zal zijn, dan de meer gebruikelijke manieren van oefenen. Alleen en schriftelijk oefenen leidt door het karakter van 'inprenten voor de toets' meestal slechts tot korte-termijnsuccessen.

Tip 9 Daag de kinderen uit de verworven kennis van spellingcategorieën te onderhouden.

Toelichting:

Er zijn twee effectieve manieren om de verworven vaardigheden vast te houden.

- a. Frequent en kort herhalen van woorden uit reeds verworven categorieën, bv. door een 5-woordendictee: 5 woorden uit verschillende categorieën die al eerder werden aangeboden en geoefend. Direct na het dictee worden de woorden in de juiste schrijfwijze getoond. Belangrijke vragen hierbij zijn: a. Wat maakte dat je de moeilijkheid (niet) herkende of dat je deze keus hebt gemaakt? b. Wat kun je doen om deze categorie (beter) te herkennen en hoe kun je dat extra oefenen?
- b. Tijdens andere vakken aandacht vragen voor de spelling van woorden die daar voorkomen en de verwachting uitspreken dat de kinderen de categorie die daarbij hoort zullen herkennen. In het verlengde hiervan is het aan te bevelen de kinderen steeds gelegenheid te geven hun spelling te controleren, nadat zij een tekst hebben gemaakt. Niet alleen is dat voor hen een goede training, het laat ook merken dat een correcte spelling verwacht wordt, voor zover de kinderen die categorieën eerder hebben geoefend.

Tip 10 Sla niet-spelling-gerelateerde categorieën uit de spellingmethode over.

Toelichting:

Bij de splitsing van taalmethoden in een taal- en een spellingleergang zijn er in de meeste spellingmethoden categorieën opgenomen die niets met spelling te maken hebben. Meestal zijn dat voorbeelden van woordvorming en woordenschat, zoals verkleinwoorden, meervouden, verbuigingen, vergrotende- en overtreffende trap en de maanden van het jaar. Wanneer we deze woorden bekijken vanuit het perspectief van spelling leren, zien we dat deze woorden stuk voor stuk al behoren tot een of meer andere spellingcategorieën. Zo zijn *grote* en *beter* net zulke woorden als *noten* of *lopen*, terwijl in *soezen* de */z/* net zo gaat als in *rozen* en *dozen*, zoals je kunt horen. In diverse methoden worden oefeningen gegeven waarin van *groot* de verbuiging *grote* en van *soes* het meervoud *soezen* moet worden ingevuld. Deze benadering gaat voorbij aan de kern van spelling leren: de klanken die je hoort of denkt vertalen in tekens. Daarvoor is dat grondwoord niet van belang.

Als uw leerlingen deze woordvormen nog niet kennen, is het zinvol ze met hen te behandelen, maar dan niet in de spellinglessen.

Tips voor een aanpak van spelling leren bij leerlingen die dat extra moeite kost

Tip 1 Plan meer instructie- en begeleidingsmomenten in voor deze leerlingen

Toelichting:

Als blijkt dat bepaalde leerlingen niet genoeg hebben aan de grote-groepsinstructie, hebben zij instructie nodig die meer op hun behoefte is afgestemd. Dat kan door voorafgaand aan de groepsinstructie, al aspecten met hen te bespreken en hen zo voor te bereiden op wat belangrijk is. Het kan ook door bijvoorbeeld in de tweede spellingles in de week met hen nog eens de stappen langs te lopen en goed na te gaan of zij de basisinstructie hebben begrepen en onthouden.

Het inzetten van tutoren (leerlingen die geen moeite (meer) hebben met die categorie, maar wel de denkstappen kunnen hanteren) is ook een goede manier om extra begeleiding te organiseren. Dat vraagt natuurlijk wel enige training van de tutoren. Voor hen geldt dat je van uitleggen en feedback geven zelf ook veel leert.

Tip 2 Ga na of bij deze leerlingen de essentie duidelijk is

Toelichting:

Ga vanaf het begin van de aanbieding van een nieuwe categorie goed na of elke fase van het leerproces het beoogde resultaat oplevert. Zo nee, dan moet met die vaardigheid eerst verder worden geoefend.

Zorg ervoor dat juist deze kinderen goed kunnen herkennen en verwoorden wat de essentie van een spellingcategorie is. Als zij dat niet kunnen zullen zij zo'n woord niet kunnen herkennen en heeft verder oefenen weinig duurzaam effect.

Tip 3 Gebruik geen andere leergangen naast de spellingmethode.

Toelichting:

Wie moeite heeft zich de kenmerken van een categorie eigen te maken, is gebaat bij eenduidigheid. Dat betekent dat het inzetten van een andere methode, met een andere formulering van de kenmerken en vaak ook met andere termen, niet gewenst is.

Daarnaast blijkt de verleiding om werkbladen uit andere methoden te kopiëren en als extra oefening aan te bieden groot. Dat heeft geen zin en werkt eerder averechts: de leerling raakt steeds meer het zicht op het beoogde resultaat kwijt en voelt zich steeds meer afhankelijk van hulp. Bovendien zijn het vrijwel altijd schriftelijke (overschrijf-) oefeningen en die geven geen antwoord op de leerbehoefte (zie eerdere tips!).

Tip 4 Geef (of organiseer) snelle feedback op hun keuzes.

Toelichting:

Juist deze kinderen voelen zich dikwijls onzeker over de keuzes die ze maken: *Zou dit wel goed zijn? Heb ik die klank correct herkend? Heb ik de regel goed toegepast? Was dit wel de beklemtoonde klankgroep?* Daarom is het prettig (pedagogisch) en noodzakelijk (didactisch) om snel aan dergelijke onzekerheid een eind te maken. Dat kan door direct de woorden na te bespreken: niet door gauw de goede schrijfwijze te laten zien, maar door eerst hardop denkend de fasen langs te lopen en de herkenningpunten te benoemen en zo bij die correcte spelling uit te komen! Daardoor leren de kinderen hun eigen redenering op de juiste punten te bevestigen of corrigeren.

Tip 5 Laat de kinderen voor elkaar een (moeilijk) dictee als toets bedenken.

Toelichting:

Door zelf een toets te bedenken moeten zij goed nadenken over wat de categorie moeilijk maakt. In een moeilijk dictee zitten daarom ook afleiders, waardoor je op het verkeerde been kan worden gezet. De eerste keren doet u dit met het "speciale aandacht-groepje" samen, zodat ze door krijgen hoe zo'n toetsdictee in elkaar zit. Daarna doen ze het zelf, waarna ze of elkaar in tweetallen dicteren, of u uit elk van hun dictees een zin kiest.

De grap is natuurlijk dat het bedenken de echte toets is!

Het beoogde effect is in ieder geval dat juist deze kinderen zich geen slachtoffer voelen, maar eigenaar. Ze weten wat ze kunnen en leren dat van zichzelf te zien. Succes ervaren blijkt een belangrijke drijfveer (motivatie) om door te gaan.

Tips voor een schoolbrede aanpak van spelling leren.

Tip 1 Alle leerjaren hebben een rol in de doorgaande leerlijn.

Toelichting:

Dat er in de groepen 3 t/m 8 aan spelling wordt gedaan is meestal wel duidelijk. Toch zijn er ook in de groepen 1 en 2 vaardigheden en begrippen aan de orde die de basis vormen die in volgende groep hard nodig is: woorden horen en nazeggen, woorden in klankgroepen verdelen ("klap je naam eens!"), eerste en laatste klank van een woord herkennen en zelfs de klemtoon horen (via muziek). Dit vraagt om goede afspraken over het wat, maar zeker ook over het hoe. Welke termen gebruiken uw collega's, welke manieren van aanbieden en oefenen zijn de kinderen al gewend?

Ook het signaleren van kinderen die dit soort vaardigheden lastig vinden, vraagt om een goede afstemming met elkaar.

Tip 2 Maak duidelijk onderscheid tussen leren lezen en leren spellen.

Toelichting:

Dit speelt met name in de groepen 1 t/m 3. Het is belangrijk dat leraren in deze groepen zich realiseren dat de basis voor leren spellen juist niet schuilt in het schrijven van letters, maar in het horen en herkennen van klanken.

Dat betekent bijvoorbeeld dat het heel nuttig is bij een thema woorden te verzamelen met een bepaalde beginklank, maar dat het niet wenselijk is die woorden ook op te schrijven. Beter is een foto, een tekening of het voorwerp zelf uit te stallen. De kinderen kunnen dan met zo'n klanktafel of klankkoffertje zelf verder spelen en de klanken herhalen.

Wanneer de woorden geschreven zouden worden, leidt dat op dit niveau tot allerlei verwarring. Stel dat u woorden vraagt die beginnen met een /s/, dan zijn circus en chocolade en giraf ook goed, want het ging om de klank. Opgeschreven geeft dat direct allerlei gedoe. Datzelfde gebeurt als we woorden zoeken met een lange klank aan het begin: oog mag dan, maar ook oren.

Als een kind graag een woord bij een tekening wil schrijven, dan is het prima om de juiste schrijfwijze te gebruiken, ook al ziet dat er anders uit dan verwacht. Het is dan genoeg om te vermelden dat het bij dit woord zo de afspraak is.

Tip 3 Onderhoud uw eigen spellingvaardigheid.

Toelichting:

Veel van uw collega's hebben zelf leren spellen door inprenting en hebben zich niet zo vaak afgevraagd hoe woorden 'in elkaar zitten'. Waarom heeft *onmiddellijk* zowel een dubbele d als een dubbele l? [De dubbele d houdt verband met de klemtoon en de dubbele l met het ontstaan van het woord uit de kern 'middel': zonder middel, zonder dat er iets tussen komt.]

Ook de spellingwijzigingen van de afgelopen periode hebben uw collega's zich niet altijd eigen gemaakt. Daarom is het nuttig af en toe in een teambijeenkomst even wat aandacht te besteden aan bijzondere spellinggevallen, zoals het gebruik van een tussen-n of -s, de vervoeging van uit het Engels afkomstige werkwoorden, e.d.. Laat enkele collega's een spellingkwestie voorbereiden en presenteren op de manier die ook in de klas wordt gebruikt, dus volgens het 5 fasenschema.

Wie af en toe twijfelt: zie www.woordenlijst.org!

Tip 4 Maak afspraken over de spellingcorrectie van teksten buiten de spellinglessen.

Toelichting:

Spelling komt het meest voor buiten spellinglessen: in de taallessen en bij vrijwel alle andere vakken. Het is daarom belangrijk te weten hoe u daar met de correctheid van de spelling moet omgaan. Een basisregel zou kunnen zijn: als je weet dat iemand anders het gaat lezen, moet je spelling correct zijn. Dat betekent dat u de kinderen stimuleert bij zulke teksten ook op de spelling te letten.

Een tweede basisregel zou kunnen zijn: spellingcategorieën die je al hebt geleerd, moet je ook correct toepassen. Deze regel vraagt wel enige nuancering. In langere woorden komen verschillende categorieën voor. Een leerling uit groep 4 die net met een categorie kennis gemaakt in korte woorden (max. 2 klankdelen), kan dan niet automatisch ook die langere woorden correct spellen. In de hoogste groepen is dat natuurlijk al anders.

Het bedenken van teksten voor een verhaal of een verslag vraagt qua inhoud en opbouw al veel aandacht. In dat creatieve proces hoeft de spelling nog niet op de voorgrond te staan. Dit betekent dat u de kinderen altijd in de gelegenheid moet stellen ook nog een tweede fase te doorlopen, waarin de afwerking van de tekst centraal staat: Heb je geen woorden vergeten en staan overal hoofdletters en leestekens waar die horen? In deze fase hoort ook de spellingcontrole, zeker voor de categorieën die al bekend zijn. Als u het toepassen van de geleerde spelling niet belangrijk vindt (of naar de leerlingen die indruk wekt), waarom zouden de leerlingen dat dan wel vinden?

Het is mede daarom bij stelproducten aan te bevelen een dubbele beoordeling te geven: een voor de tekst zelf en een voor de afwerking.

Tip 5 Gebruik toetsresultaten om uw spellingonderwijs te verbeteren of te consolideren.

Toelichting:

De toetsen van uw leerlingvolgsysteem zijn methode onafhankelijk. Daardoor zijn zij bij uitstek geschikt om na te gaan welke categorieën de leerlingen nu echt weten en herkennen. Wie de leerlingen woorden heeft laten leren, in plaats van categorieën herkennen, zal bij zo'n onafhankelijke toets teleurgesteld zijn over het resultaat (tenzij u de woorden uit de toets bij voorbaat extra heeft laten

oefenen...). Dat is op schoolniveau een goede aanleiding om na te gaan hoe in de opeenvolgende groepen spelling wordt aangeboden en geoefend. Met de tips uit deze kwaliteitskaart heeft u dan gespreksstof genoeg.

Merkt u bij de analyse dat de leerlingen het goed doen (de leerlinggewichten in aanmerking genomen!), dan is het misschien verstandig na te gaan of alle teamleden (nog) hetzelfde beeld hebben over hoe de spellinglessen moeten verlopen. Zeker bij wisseling van groep of bij de komst van nieuwe collega's of de inzet van lio's, vraagt dat jaarlijks aandacht.

Aanbevolen woordenboeken:

Betty Cranshof en Johan Zuidema (2010); Van Dale Basisspellinggids – volwassen spelling voor kinderen (met cd-rom); Tilburg: Zwijsen (€ 17,95)

Van Dale Junior woordgeschiedenisboek (2007); Tilburg: Zwijsen (€ 29,95)

Van Dale Junior woordenboek (2006); Tilburg: Zwijsen (€ 26,95)